

Дејан Илић

ШЕСТ РАЗГЛЕДНИЦА ИЗ ИТАЛИЈЕ

Болоња

*Као кад се са земље у Каризенду зуре,
с најнуџе сџране, док облак у суйројном
смеру ѝлови...
Данте, Пакао*

Питате се да ли је баш тако било, као на старим гравирама, у тринаестом веку. Сто, по некима и сто осамдесет кула, као архаична префигурација модерних облакодера, џиновски монолити, Менхетн у малом окружен бедемима. Али чему, где је објашњење, знакови таштине, статуса, крви, моћи, осматрачнице или уточишта у бурним временима. Само се у неким, нижим, становало, чешће затвори, мучионице. Као што ни сукоби странака, за папу или цара, одмазде победникâ, губитак функције, не објашњава њихово постепено нестајање током наредних векова. Остало их је двадесет и две, криви торњеви, које нико није срушио или се нису срушили сами. Близанци који чекају своје милосрдне анђеле, *ground zero* историје. Мамци, заборављени у ваздуху.

Звезда

Палманова

Да је настао као *land art*,
био би и занимљив, из авиона,
овај градић у облику деветокраке
звезде. Замишљен у време Утопија,
као војно упориште у страху од Турака,
који никада неће стићи из своје
татарске пустиње, овај пројекат
остаће као сведочанство бесмисла
једног страха и једне естетике;
па ипак, под заштитом Унеска,
људи долазе да га разгледају,
а некада је, у недостатку житеља,
насељаван преступницима.

Осећај нелагодности, исте улице,
иста шема, као да ходате по плану
а не граду, нигде нисте на неком месту,
велики трг, то да, напосред отварање,
али звоник катедрале, скраћен и кљаст,
да се не би видео из даљине, опет у војне
сврхе, мучан је архитектонски детаљ
овог промашеног подухвата.

у Равени

Радионице и продавнице мозаика,
botteghe, имате утисак да стално неко
куцка у овој тишини и лепа комадиће
камена или стакла, изумева фигуре,
туриста нема, јер ово није место
за разгледање, нема дистанце,
увлачи вас директно у своје дубине,
мрак, и иза мрак, и још један мрак,
усисава а не гута, осветљава
и обавија, византијска базилика
и варваринов маузолеј, налик
огромном шлему, тако су
различити, али као да их је иста
свестрана рука саздала, и подови,
подови који нису земља
и нису ослонац за стопала,
већ писта за ходање на прстима.

Аквилеја

Још памте Атилину опсаду, срушене
зидине и спаљени римски град, брдо
које су његови војници, доносећи земљу
у својим шлемовима, направили само
за њега, само да би он, најславнији од свих
варварских заповедника, могао да гледа
како се у пепео претвара злато векова.
Оно друго злато пак не оставише му,
него га сакрише у тек ископан бунар
те побише копаче, да никада
не одају трезор.

У прошлости, престоница десете
регије, и сада је велика, ова узвишена,
тиха варошица, с нешто мало душа
и базиликом из четвртог и једанаестог
века, остацима форума, луке и путева,
Via Flavia, *Via Postumia*, *Via Annia*,
што разводе војске диљем Царства.

А ми, где смо ми у свему томе,
одсели у кампинг кућици, с малом
верандом испред, и погледом
на равницу и ретке пиније и реку,
и тамо даље ка лагуни и мору, и још
даље, кроз у даљини, према другој
лагуни, преко пута, у чијој се
измаглици, вероватно помаља,
и осмехује, *Serenissima*.

на Торчелу

Настали су тако што су се
склањали, у бежанији, с траумом
од Атиле, која ће се потом проносити
кроз векове. Оснивачки чин, дакле,
било је темељно разарање, Лонгобарди,
Хуни, требало је кренути
испочетка.

Нојева барка у лагуни, али убрзо
разграђена и уграђена у већи и сјајнији
град који ће завладати морем. Потом
напуштена и заборављена.

Оно што је остало, мало је,
затрављени, пошљунчени плато
испред византијске цркве, понеко
дрво, остаци, али све мирно, присно,
ограђено зидовима, мало је,
али доста је.

И још нешто, *Аџилин шрон*,
оглодан временом, преко пута цркве,
на коме седи дечак и маше, бич божији
само у сећању камена.

Линија хоризонта

ломбардија, панонија, речи,
равница, све остало је различито.
Ни трактори нису исти, ни комбајни
што ме овде свакога дана буде
у пет изјутра. Већи су, и живих боја,
снажнији и одлучнији и блистају,
то знам, иако их не видим,
јер још је мрак, одлазе, прати их
лавез комшијских паса,
одлазе, иду, све је различито
али и исто, сваки на своју
њиву, своје парче земље
која је дала и стрпљиво чека.